

پروژه «کسب و کار مسئولانه در ایران» شرکت‌های خارجی فعال در ایران را به احترام و رعایت اصول بین‌المللی کسب و کار مسئولانه در فعالیت‌های بازرگانی تشویق و راهنمایی می‌کند.

انجام کسب و کار مسئولانه در ایران

کاهش تحریم‌های بین‌المللی موجب افزایش فرصت‌های سرمایه‌گذاری خارجی و رونق کسب و کار در ایران شده است. ایران بعنوان بازاری تقریباً دست‌نخورده و جذاب برای سرمایه‌گذاران خارجی، نیازمند سرمایه‌گذاری‌های کلان در بخش‌های مختلف اقتصادی و صنعتی از جمله هیدروکربن، زیرساخت‌ها و نیز خودرو سازی است.

علیرغم جذابیت‌های سرمایه‌گذاری در ایران، به سبب چالش‌های موجود، امکان‌درگیری شرکت‌های سرمایه‌گذار با اثرات منفی اجتماعی و زیست‌محیطی فعالیت‌های اقتصادی بسیار بالاست. از آنرو که امروزه دست‌داشتن یک شرکت در تأثیرات مضر اجتماعی و زیست‌محیطی میتواند ضربه‌ای جدی به شهرت و اعتبار آن شرکت وارد نموده و نیز منجر به صدمات مالی و حقوقی برای آن بنگاه شود، اجتناب از درگیر بودن در فعالیت‌هایی که تأثیرات برشمرده در آنها محتمل است، یک ضرورت برای حیات شرکت‌ها بشمار می‌رود.

همراه با استقبال شرکت‌های خارجی از فرصت‌های موجود سرمایه‌گذاری در ایران، تعهد به کسب و کار مسئولانه در ایران، علاوه بر کاهش تأثیرات منفی احتمالی اجتماعی و زیست‌محیطی ناشی از فعالیت‌های اقتصادی، مانع ایجاد خطرات احتمالی ناشی از سرمایه‌گذاری برای شرکت‌های خارجی می‌شود. کسب و کار مسئولانه در ایران می‌تواند با ایجاد فضایی مثبت در جامعه، موجب بهره‌مندی سرمایه‌گذاران و شهروندان گردد.

انواع چالش‌هایی که صاحبان کسب و کار با آنها مواجه خواهند شد عبارتند از:

روابط کسب و کاری: انتخاب شریک تجاری در ایران به دلیل عدم اطمینان از هویت مالکان اصلی شرکتها و نیز به سبب قرار داشتن بسیاری از نهادها و اشخاص در لیست تحریمها، ازجمله مسایل پرمخاطره است.

حریم خصوصی: حریم خصوصی آنلاین (فضای مجازی) در ایران با مشکلات جدی‌ای مواجه است که میتواند منجر به ایجاد پیامدهایی برای حفاظت از اطلاعات، امنیت کارکنان، مشتریان و حتی فروش و خدمات پس از فروش محصولات فناوری اطلاعات گردد.

کودکان کار: هم‌اکنون قریب به سه میلیون کودک کار در ایران وجود دارند که عمدتاً مشغول به کار در کارگاههایی هستند که توسط کارفرما و برای اجتناب از اجرای مقررات، به کارگاههایی کوچک و محافظت نشده تبدیل شده‌اند.

آزار و اذیت جنسی: موارد آزار و اذیت جنسی گزارش نشده در محیط‌های کاری در ایران بسیار زیاد است که ناشی از فقدان مقررات موثر در این زمینه است. در برخی موارد نیز وجود شرم، حیا (فرهنگ غالب جامعه) مانع از گزارش این موارد میشود.

سلامت و امنیت: شرایط سلامت و امنیت در کارگاهها و محیط‌های کاری کنترل نشده میتواند از علل حوادث ناشی از کار باشد. لازم به ذکر است که حوادث ناشی از کارمنجر به مرگ در ایران هشت برابر بیشتر از میانگین جهانی است.

پناهندگان و کارگران مهاجر: نزدیک به سه میلیون پناهنده افغانستانی در ایران حضور دارند که قریب به دو میلیون از آنها مهاجران غیرقانونی هستند که خطر استثمار این گروه از طریق بکارگیری ایشان در مشاغل سخت و با دستمزد پایین بسیار بالاست.

شرایط کار: اتحادیه‌های مستقل کارگری در ایران امکان فعالیت رسمی ندارند که موجب کاهش مکانیزم‌های مذاکره، حل و فصل اختلاف و شکایت در راستای احقاق حقوق کارگران می‌شود.

چارچوب ضعیف قانونگذاری در حوزه کار:

قوانین کار در ایران عمدتاً اجرا نمیشوند و بسیاری از کارگاه‌ها در ایران از شمول بخش‌های عمده‌ای از قوانین کار خارج هستند، که این امر موجب می‌شود که بخش عمده‌ای از کارگران تحت حمایت قرار نگیرند.

تبعیض: تبعیض بر اساس نژاد، جنسیت، مذهب، تمایلات جنسی و معلولیت در محیط‌های کاری در ایران امری مشهود است که انعکاس آن را می‌توان در استخدام‌ها، قراردادهای کار، حقوق و مزایا و امنیت شغلی دریافت.

قاچاق انسان و کار اجباری: ایران مانند بسیاری از کشورهای منطقه، مسیر و یا مقصدی برای ترانزیت و حمل و نقل مردان و زنان و کودکانی است که برای کار اجباری قاچاق می‌شوند.

تخریب محیط زیست: آلودگی شدید هوا، کمبود آب و گسترش بیابان‌ها در ایران، زندگی شهروندان را به خطر انداخته و نیز مخاطره‌ای برای عملیات و پروژه‌های بلندمدت شرکت‌ها بشمار می‌رود.

حاکمیت قانون: فقدان دادرسی عادلانه می‌تواند بر روی کارگران به ویژه دو ملیتی‌ها تأثیری بسزا بگذارد.

شرکت‌ها چه کارهایی می‌توانند انجام دهند:

استانداردهای بین‌المللی برای کسب و کار مسئولانه - از جمله دستورالعمل‌های OECD برای شرکت‌های چند ملیتی و اصول راهنمای سازمان ملل متحد در زمینه کسب و کار و رعایت حقوق بشر - از شرکت‌ها می‌خواهد که سیاست‌ها و سیستم‌های مدیریتی خود را به گونه‌ای تنظیم کنند که از تأثیرات منفی بالقوه روی جامعه و شهروندان و محیط زیست جلوگیری شود یا احتمال وقوع این تأثیرات منفی کاهش یابد.

شرکت‌ها در حال حاضر در رابطه با کسب و کار مسئولانه و چالش‌های آن در سراسر دنیا تجربه‌هایی دارند. این تجربیات می‌تواند کمکی برای اطلاع‌رسانی در مورد استراتژی و راه‌کارهایی برای ایران باشد. به عنوان مثال:

< برای کاهش خطرات مرتبط با کودکان کار در هندوستان، یک شرکت بزرگ به نام Obeete که صادرکننده فرش دستباف است، قالی بافی را از منازل مسکونی که معمولاً کودکان آن را انجام می‌دادند خارج و در کارگاه‌ها متمرکز کرد. این شرکت همچنین به تولیدکنندگان قیمت بالاتری را پیشنهاد داد که برای این کار بتوانند بزرگسالان را آموزش دهند و نیز بودجه‌ای برای آموزش و پرورش به یک مدرسه ابتدایی اختصاص داد.

< شرکت کافور نیز در برزیل به منظور کاهش تعصب و تبعیض علیه معلولان، برای مدیران شرکت دوره‌های آموزشی، پشتیبانی و دستورالعمل‌هایی ارائه کرد که به استخدام و جذب معلولان در محیط‌های کاری کمک کند.

< شرکت نایک در مالزی نمونه دیگری است که برای مقابله با سوءاستفاده از کارگران مهاجر، اقداماتی اصلاحی و طرحی عملی برای این کارگران مهاجر اجرا کرد که شامل خط تلفنی مخصوص برای این کارگران بود تا هر گونه آزار و اذیت و نقض مقررات در محل کار را از طریق آن گزارش دهند. همچنین این شرکت دوره‌های آموزشی برای شرکت‌های تامین‌کننده محلی برای بهبود رفتارها با کارگران مهاجر برگزار کرد.

< شرکت پیام‌رسان تلگرام نیز برای محافظت بیشتر از حریم خصوصی کاربران ایرانی در فضای مجازی، متعهد شده است که علیرغم درخواست مسئولان جمهوری اسلامی ایران، سرورهای خود را به ایران منتقل نکند. حدود ۲۰ میلیون شهروند ایرانی از شبکه پیام‌رسان تلگرام استفاده می‌کنند.

www.ibrproject.org

برای کسب اطلاعات و منابع بیشتر

لطفاً با مدیر پروژه آندرا شمبرگ و

آندرا سالداریا تماس بگیرید.

Andrea Saldarriaga

asaldarriaga@ibrproject.org

Andrea Shemberg

ashemberg@ibrproject.org

پروژه «کسب و کار مسئولانه در ایران» شرکت‌های خارجی فعال در ایران را به احترام و رعایت اصول بین‌المللی کسب و کار مسئولانه در فعالیت‌های بازرگانی تشویق و راهنمایی می‌کند. این پروژه، الگوهای موفق از شرکت‌ها و دولت‌ها در سراسر جهان را جمع‌آوری می‌کند و با به اشتراک گذاشتن استراتژی‌ها و راه‌کارهایی برای پیش‌بینی کسب و کار مسئولانه در محیط‌های کاری پرچالش و ارائه راهنمایی در مورد اقدامات خاص شرکت‌ها به خصوص در مورد ایران می‌تواند از اثرات منفی و مضر بر روی افراد یا محیط زیست جلوگیری کند.